

A Pécsi Ítéltábla Albrechtné dr. Fejes Ibolya ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** I. rendű és **II.rendű felperes neve** II. rendű (..... alatti lakosok) felpereseknek - a dr. Czippán Csilla ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2011. július 12. napján kelt 10.P.20.599/2009/85. számú ítélet ellen az I. és II. rendű felperes által 88. sorszámon és az alperes által 86. sorszámon előterjesztett fellebbezés, valamint a Baranya Megyei Bíróság 2011. szeptember 22. napján kelt 10.P.20.599/2009/92. számú végzése ellen a felperesek által 95. sorszámon és az alperes által 93. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében a per főtárgya tekintetében helybenhagyja, a perköltségviselés körében részben megváltoztatja, és az alperest terhelő le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összegét 343.700 (háromszáznegyvenháromezer-hétszáz) forintra leszállítja. Az ezt meghaladóan le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket az állam viseli.

Kötelezi az I. rendű felperest 331.100 (háromszázharmincegyezer-egyszáz)forint, a II. rendű felperest 60.000 (hatvanezer) forint, míg az alperest 40.400 (negyvenezer-négyszáz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére az állam javára, az illetékes állami adóhatóság felhívására.

Kötelezi az I. rendű felperest 194.200 (százkilencvennégyezer-kettőszáz) forint, míg a II. rendű felperest 31.750 (harmincegyezer-hétszázötven) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltség megfizetésére 15 napon belül az alperes javára.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint 2006. február 24. napján az I. rendű felperes közlekedési balesetet szenvedett, amikor P, a Sz út 000. szám előtti gyalogátkelőhelyen a B.R. által vezetett XXX-000 forgalmi rendszámú

személygépkocsi elütötte. A P Bíróság a 10.B.1479/2007. szám alatt folyamatban volt büntetőeljárásban B.R. büntetőjogi felelősségét megállapította. A balesetet okozó gépjármű a baleset idején az alperesnél rendelkezett érvényes kötelező felelősségbiztosítással.

A baleset során az I. rendű felperes bal oldali lábszár komplett törését, bal oldali felkarcsont test törését, bal oldali felkarcsont sebészi nyakának törését, bal oldali lapockacsont nyúlvány törését, nyílt agykoponya-sérülést a homlok területén, az elülső koponyagödör területén koponyalapi törést és agyzúzódást szenvedett. A balesetet követően a PTudományegyetem Baleset és Kézsebészeti Klinikáján több műtéten esett át. 2006. február 24-től 2006. május 2-áig a Sz Kórház Neurorehabilitációs Osztályán gyógykezelték. A darabos szilánkos koponyaboltozat-törés során keletkezett releváns csontanyaghiány pótlására implantátum beültetésével 2007. nyarán került sor.

E műtétet követően az I. rendű felperes állapota kialakultnak tekinthető, amely állapotban az I. rendű felperes bal oldali vállfunkciója csökkent, bal oldali felső végtag izomzata sorvadt, bal oldali alsó végtag statikai terhelhetősége bizonyos mozgások végpontjain, különösen guggolás során korlátozottabb a korábbinál. A műtétek során alkalmazott hegvonalak a térd- és a vállöv területén feltűnőek. A koponyasérülést helyreállító plasztikai idegsebészeti műtét után a koponyán asszimetria alakult ki és a műtét hegvonala ugyancsak feltűnően gyógyult, esztétikai hátrányt jelent. A hegvonalak az I. rendű felperest zavarják, önértékelését gátolják. Az arc- és arckoponya, továbbá az agyállomány sérülése organikus pszichiátriai pszichés kórkép kialakulásához vezetett, amely az I. rendű felperes életvitelének több területét a korábbihoz viszonyítva beszűkítette. Az I. rendű felperesnél kevert szorongásos és depressziós zavar, illetve enyhe kognitív zavar alakult ki. Koncentrálóképesége csökkent, pszichomotoriuma kissé lassult, önértékeléscsökkenés alakult ki, szorongó, depresszív hangulatú, jövőre irányultsága csökkent.

A baleset időpontjában az I. rendű felperes az édesanyja tulajdonában álló lakásban élt az édesanyjával és a II. rendű felperessel, akivel 2005. év elején létesített élettársi kapcsolatot. A baleset idején munkaviszonyban nem állt, internetes munkákat végzett. A 2005-2006-os tanévre főiskolai képzésre nyert felvételt, tandíjat azonban nem fizette be, halasztást kért, hogy külföldi munkavállalással a tanulmányaihoz szükséges tandíjat meg tudja szerezni.

Az I. rendű felperes 2006. február 24-től rokkantsági nyugdíjban részesült, miután az OOSZI-vélemény szerint munkaképesség-csökkenésének mérte 100%-os, így II. csoportú rokkantnak minősítették. A B Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága a 2011. március 29-én kelt határozatával az I. rendű felperes egészségkárosodásának mértékét 60%-ban állapította meg és 2011. január 1-től az I. rendű felperes részére rehabilitációs járadékot állapított meg.

Az I. rendű felperes a balesetet követően beiratkozott a P Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára, ahol tanulmányait megkezdte, de az első félévet

sikeresen befejezni nem tudta, így tanulói jogviszonya megszűnt. A balesetet megelőzően az I. rendű felperes sportolt, kiterjedt baráti köre volt, szeretett tanulni, szívesen járt társaságba a II. rendű felperessel. A baleset óta kialakult állapotában önmagát már ellátja, rövid távú memóriája rendkívüli módon megromlott, ezért tanulmányait folytatni nem tudja, az új dolgok befogadására képtelen, nehezen fogalmaz, nehezen találja a szavakat, olvasni nehezen tud, korábbi baráti köre elmaradt mellőle. Vezetni nem mer, a tömegközlekedést nem meri használni. A plasztikai műtéig rendkívüli módon féltette magát, a műtét után is folyamatos félelme alakult ki, hogy az implantátum elmozdul. A műtéti hegeket nehezen tudja magán elviselni. A műtéti terület nyomásra érzékeny, állandó feszülésérzése van, folyamatos félelemérzet uralja, képtelen megszokni, hogy idegen test van a szervezetében. A számítógépet használja, de korábbi munkáját elvégezni képtelen. A jelenlegi lelkiállapotában szorongó, kényszeres és depresszív élményszínezet, hangulathullámlás, emocionális labilitás, belső nyugtalanság, túlérzékenység, szenzitív viszonyulás, kisebbségi érzés és kiszolgáltatottság érzések, egyenetlen teljesítmények, passzivitás és pszichasztémiás tünetképződések jellemzik. Pszichés állapotában lelki támogatással és rehabilitációs célzatú, kognitív fejlesztéssel javulás következhet be, amely esetlegesen rehabilitált munkakörben való foglalkoztatásához is vezethet.

Az I. rendű felperes testi és lelki betegségei együttesen és összességében 61%-os össz-egészségkárosodást, a korábbi számítási mód szerint 67%-ot meghaladó baleseti munkaképesség-csökkenést eredményeztek.

Amennyiben az I. rendű felperes felsőfokú tanulmányait be tudta volna fejezni, úgy 2008. május 1-jétől legalább a diplomásoknak járó minimálbér lenne a havi jövedelme, amelyhez képest jövedelme alacsonyabb a rokkantsági nyugdíj, illetve járadék figyelembevételével. Ez a jövedelem kiesés 2008. május 1. és december 31. között 136.510 forint, 2009. évben 360.395 forint, 2010. évben 369.000 forint, míg 2011. január 1-től július 31-ig 177.520 forint volt.

A II. rendű felperes a baleset idején munkaviszonyban állt. Az I. rendű felperes kórházi kezelése alatt szabadságon volt, majd munkaviszonya megszűnt, így tudta biztosítani az I. rendű felperes ápolását. A balesetet követően hosszú ideig kizárólag az I. rendű felperes rehabilitációjával próbált foglalkozni, a baráti köre emiatt elmaradt és a I. rendű felperessel való kapcsolatát is megnehezítette az I. rendű felperes megváltozott személyisége, mániákus tisztálkodási problémái, alvási problémái, rémálmai és az I. rendű felperes feszült, türelmetlen állapota, amely miatt gyakoriak voltak köztük a viták, veszekedések. A II. rendű felperes a betegség és a maradandó egészségkárosodás mellett is mind a mai napig kitartott az I. rendű felperes mellett, próbálja megfelelően irányítani az életüket, emiatt pszichiáter és pszichológus lelki segítségnyújtását is igénybe vette.

A pert megelőzően az I. rendű felperes részére az alperes 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítést fizetett meg több részletben.

Az I. rendű felperes módosított keresetében kérte, hogy kötelezze az alperest egyebek mellett további 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, a peren kívül megfizetett 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítésnek az esedékességtől kifizetésig járó késedelmi kamata, 865.905 forint lejárt jövedelempótló járadék 2008. május 1-től 2010. december 31-ig terjedő időre, míg 2011. január 1-től havi 31.010 forint jövedelempótló járadék megfizetésére.

A II. rendű felperes 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

Az alperes a kereset jogalapját nem vitatta, összecszerűségében a nem vagyoni kártérítés iránti igényt eltúlzottnak találta, a jövedelempótló járadék összegét a normál minimálbér alapulvételével kérte megállapítani.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 15 napon belül 4.324.000 forintot és abból 3.000.000 forint tőke után 2006. február 24-től a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatot, továbbá 1.007.598 forint lejárt jövedelempótló járadékot és annak 2009. október 1-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, valamint 2011. augusztus 1-től minden hónap első napjáig 5.000 forint költségpótló és 25.360 forint jövedelempótló járadékot, továbbá 103.708 forint elsőfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a II. rendű felperesnek 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak 2006. február 24-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak 469.200 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket, és a B Bíróság Gazdasági Hivatalának 460.450 forint állam által előlegezett szakértői költséget.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában az I. rendű felperest ért nem vagyoni hátrányokat értékelve, figyelembe véve, hogy az I. rendű felperes fiatal korában családalapítás, párkapcsolat kezdetén szenvedte el a balesetet, tanulmányai befejezésére alkalmatlanná vált és a tényállásban megállapított súlyos testi és lelki egészségkárosodást szenvedett, a pert megelőzően alperes által nem vagyoni kártérítés címén már kifizetett 6.000.000 forint összeg mellett további 3.000.000 forint tekintetében találta alaposnak az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényét, megállapítva, hogy ez az összeg áll arányban a baleset időpontjában szokásos ár- és értékviszonyokkal. Az ezt meghaladó összeget eltúlzottnak találta, és a tekintetben a keresetet elutasította.

A II. rendű felperest ért nem vagyoni hátrányokat értékelve, azzal arányban állóan a II. rendű felperes részére 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg.

Az I. rendű felperes javára megítélt jövedelempótló járadék lejárt és folyamatos összegét az elsőfokú eljárás során beszerzett igazságügyi könyvszakértői vélemény adatainak alapulvételével határozta meg.

A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a nem vagyoni kártérítési igényük tekintetében a keresetük maradéktalan teljesítését, valamint az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság helyesen vette számba az I. illetőleg a II. rendű felperes által a baleset folytán elszenvedett hátrányokat, azonban azokat nem értékelte kellő súllyal. Hivatkoztak arra, hogy az I. rendű felperest a baleset következtében halmozott személyiségi jogi sérelem érte, sérült a testi épséghez és egészséghez, a munkához és a szabad mozgáshoz fűződő személyiségi joga is, a II. rendű felperesnek pedig az egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga. Mindezeknek a hátrányoknak a kompenzálására álláspontjuk szerint az általuk előterjesztett kereseti kérelem szerinti további nem vagyoni kártérítési összegek megítélése indokolt.

Az alperes az ítélet elleni fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és az I. rendű felperes javára megítélt jövedelempótló kártérítési járadék 2011. évtől járó összegének 23.454 forintra történő leszállítását kérte. Kérte továbbá a perköltség viselés körében az I. és II. rendű felperest a felmerülő eljárási költség (szakértői díj és illeték) körében a pervesztességgel arányos perköltség, valamint a felperesi képvisellel felmerülő arányos ügyvédi díj megfizetésére kötelezni. A jövedelempótló járadék folyamatos összegének leszállítása körében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú eljárás során beszerzett szakértői vélemény elkészítését követően csatolta az I. rendű felperes a 2011. évi nyugdíjának összegét, amely módosította a szakértő megállapításait. A perköltségszámítás körében arra utalt, hogy az I. rendű felperes többször módosított kereseti kérelme vonatkozásában 48%-os, a II. rendű felperes 50%-os mértékben lett pernyertes, ezért téves az elsőfokú bíróság perköltségviselésre vonatkozó ítéleti rendelkezése.

Az elsőfokú bíróság a 2011. szeptember 22. napján kelt 10.P.20.599/2009/92. számú végzésével a B Bíróság 10.P.20.599/2009/85. számú ítélete rendelkező részét a lejárt jövedelempótló járadék összege tekintetében 1.010.598 forintra javította. A végzés indokolásában megállapította, hogy a lejárt jövedelempótló járadék összegét az ítéletben számítási hiba folytán tévesen állapította meg 1.007.598 forintban, azt a felperesek által előterjesztett kérelem alapján javította ki. A 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítés utáni késedelmi kamat tekintetében előterjesztett ítélet kiegészítése iránti kérelmet elutasította, utalva arra, hogy a megjelölt kamatigény tekintetében az elsőfokú bíróság ítélete elutasító rendelkezést tartalmaz. A részletes indokolás ennek indokait valóban nem tartalmazza, azonban a kialakult bírói gyakorlat szerint amennyiben a bíróság megállapíthatóan döntött a kereseti kérelem felől, úgy az indokolás tekintetében nincs helye az ítélet kiegészítésének.

A végzés elleni fellebbezésükben a felperesek továbbra is az elsőfokú bíróság ítélet kiegészítését kérték, másodsorban - lényeges eljárási szabálysértésre hivatkozással - felvetve az ítélet hatályon kívül helyezésének lehetőségét is, állítva, hogy a 85. sorszámú ítéletből nem állapítható meg, hogy az alperes által önként fizetett 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítés késedelmi kamata megtérítésére vonatkozó kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság elbírálta-e vagy sem.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását és a lejárt jövedelempótló járadék összegének 1.007.598 forintra történő leszállítását kérte, hivatkozva arra, hogy a felperes kijavítás iránti kérelme tartalmazott számítási hibát, mert a 2009. évi lejárt járadék összegét helytelenül, a szakértői vélemény 310.505 forintos összegével szemben, 313.505 forintban tüntette fel.

A felperesek fellebbezése alaptalan, az alperes fellebbezése a perköltség viselése körében részben alapos, ezt meghaladóan alaptalan az alábbiak szerint:

A felperesek fellebbezése kapcsán a másodfokú bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperesek által elszenvedett nem vagyoni hátrányok és az elsőfokú bíróság által megállapított kártérítés - figyelemmel az alperes által az I. rendű felperesnek peren kívül megfizetett kártérítési összegre is - arányban áll-e.

A felpereseket ért nem vagyoni károsodás vagyoni mércével mérhetetlen, így a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képeset valójában inadekvát. A nem vagyoni károknak pénzbeli egyenértékük voltaképpen nincs, így azok szoros értelemben vett megtérítéséről nem is lehet szó. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjék, amely az elszenvedett sérelemért kb. egyenértékű, másnemű előnyt nyújt. A bíróságnak a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál arra kell törekednie, hogy a károkozás idején fennállott értékviszonyoknak megfelelő, olyan mértékű pénzbeli ellentételezést állapítson meg, amely alkalmas a károsultak által elszenvedett károsodás megközelítő kompenzálására. A nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor a konkrét egyéni sérelmeket kell számításba venni, s a megállapítandó kártérítés összegének azokhoz képest kell a hasonló tárgyú perekben kialakult gyakorlatnak megfelelni.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által a nem vagyoni kártérítés meghatározásánál értékelt szempontokkal mindkét felperes tekintetében egyetértett. Ezeknek a súlyát az elsőfokú bíróság okszerű mérlegeléssel, kellő súllyal vette figyelembe, az egyes felperesek részére megállapított összegek a hasonló tárgyú perekben kialakult gyakorlatnak is megfelelnek, ezért a nem vagyoni kártérítés felemelésére egyik felperes tekintetében sem látott lehetőséget.

Az I. rendű felperesnek a 6.000.000 forint késedelmi kamatai tekintetében előterjesztett fellebbezéssel összefüggésben az elsőfokú bíróság ítéleti döntésében

az alperes további kamatfizetési kötelezésére irányuló kérelmet helyesen utasította el. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítéletének az a hiányossága, hogy a keresetelutasítás erre vonatkozó részének indokait az elsőfokú bíróság nem adta, nem minősül olyan lényeges eljárási szabálysértésnek, amely a tárgyalás megismétlését vagy kiegészítését tenné szükségessé. A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés és az azután megítélt késedelmi kamat, valamint az alperes által peren kívül megfizetett kártérítés összességében szükséges és egyben elégséges is az I. rendű felperest ért nem vagyoni hátrányok fenti szempontok szerinti figyelembevételével történő kompenzálásához.

Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi könyvszakértői vélemény az I. rendű felperes 2011. évre kieső jövedelmét hibásan határozta meg. A szakértő feladata az I. rendű felperes elérhető éves bruttó jövedelmének az I. rendű felperes számára kifizetett rokkantsági nyugdíjjal való összevetése után az évente jelentkező elmaradt jövedelme meghatározására irányult, amely 2010. évig a kirendelő végzésben foglaltaknak megfelelően megtörtént a szakértői véleményben, 2011. évre vonatkozóan azonban nem bruttó, hanem nettó éves jövedelem került a szakértői véleményben meghatározásra. Az elsőfokú bíróság a szakértői véleménynek ezt a hibáját nem észlelte és a 2011. évre I. rendű felperest megillető jövedelem kiesés lejárt és folyamatos összegét is a nettó összeg alapján határozta meg. Miután az elsőfokú ítéletben megállapított lejárt és folyamatos jövedelempótló járadék összegének felemelése iránt a felperes nem terjesztett elő fellebbezést, így azt a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (3) bekezdése szerint nem érinthette, bár a felperest a jövedelemadó fizetési kötelezettség terheli.

A kifejtettekre tekintettel - annak pontos mértéke meghatározása nélkül is - megállapítható, hogy az I. rendű felperest az elsőfokú ítéletben megállapítottnál magasabb összegű jövedelempótló járadék illetné meg a 2011. évben lejárt és folyamatos járadék tekintetében, így az alperesnek a jövedelempótló járadék 2011. évre járó összegének leszállítása iránti fellebbezése alaptalan.

Az alperes által a 92. sorszámú kijavító végzés ellen előterjesztett fellebbezés a kifejtettekre tekintettel okafogottá vált.

Alaptalan az alperesnek a perköltségviselésre vonatkozó fellebbezése abban a részében, amelyben az I. rendű felperes javára megítélt elsőfokú perköltség mellőzését kérte. A Pp.81.§ (2) bekezdésének helyes alkalmazásával a felperest az elsőfokú ítéletben megállapított összegnél magasabb összegű elsőfokú perköltség illette volna meg, ennek felemelésére azonban a felperes ugyancsak nem terjesztett elő fellebbezést.

Téves ugyanakkor az elsőfokú ítéletnek az illetékviselésre vonatkozó rendelkezése. Az alperest a Pp. 81.§(2) bekezdése alapján marasztalása arányában kötelezhette volna az elsőfokú bíróság le nem rótt elsőfokú illeték viselésére, ezért a másodfokú bíróság e tekintetben az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§(2) bekezdése alapján

megváltoztatta, és az alperest terhelő le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összegét ennek megfelelően szállította le.

A tárgyi költségfeljegyzési jogos perben az állam által előlegezett szakértői díj tekintetében a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését alaptalannak találta, megállapítva, hogy a szakértői vélemények beszerzésére a felperes keresetének jogalapja tisztázásához volt szükség, ezért helyesen döntött az elsőfokú bíróság úgy, hogy a teljes szakértői költség viselésére az alperest kötelezte.

A sikertelen felperesi és kis részen sikeres alperesi fellebbezésre tekintettel a Pp.78.§ (1) és 81.§ (1) bekezdése valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-a alapján kötelezte a felpereseket a másodfokú bíróság az alperes javára másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjból álló perköltség viselésére.

Ugyancsak a pernyertességi arányoknak megfelelően kötelezte az I. és II. rendű felperest, valamint az alperest a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján.

Pécs, 2012. június 14.

dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, dr. Döme Attila s.k. bíró